

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Rösegårdsskolan i Västerås kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att senast den **11 januari 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande anmälan om behov av särskilt stöd, åtgärdsprogrammets utformning, beslut om anpassad studiegång samt utredning av ordningsstörande beteende.

De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Västerås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerås kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att alla lärare anmäler till rektorn om en elev, trots extra anpassningar, befaras inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.
Huvudmannen ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för detta ändamål. Huvudmannen ska inkomma med dokumentation över vilka elever (initialer och klass) som lärare uppger har blivit anmälda till rektorn för utredning om särskilt stöd under perioden den 10 augusti till den 11 januari 2027. (3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att det av varje elevs åtgärdsprogram framgår datum för när beslutade åtgärder ska följas upp och samt vem som är ansvarig för uppföljning. Se till att samtliga åtgärdsprogram som varit aktuella för någon av skolans elever under perioden 10 augusti till den 11 januari 2027 ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)
3. Se till att det i beslut om anpassad studiegång finns uppgifter om vilka ämnen eller i vilken omfattning aktuella ämnen har anpassats för eleven. (3 kap. 12 § skollagen).

Utredning av ordningsstörande beteende

1. Se till att rektorn startar en utredning för en elev som uppvisar ordningsstörande beteende eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Huvudmannen ska dokumentera hur många sådana utredningar som har genomförts under perioden från den 10 augusti 2026 till den 11 januari 2027 . Dokumentationen samt utredningarna, ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9 § skollagen.)

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Västerås kommun avseende brister rörande anmälan av kränkande behandling. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del. Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser studiehandledning på modersmålet, extra anpassningar, utredning av särskilt stöd och samråd med elevhälsan, beslut om åtgärdsprogram, agerande mot kränkande behandling, utredning och vidtagande av åtgärder efter utredning kring kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:4135) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Rösegårdsskolan följer gällande bestämmelser om studiehandledning på

modersmålet, extra anpassningar, anmälan om behov av särskilt stöd, utredning av särskilt stöd och samråd med elevhälsan, beslut om åtgärdsprogram, åtgärdsprogrammets utformning, beslut om anpassad studiegång, agerande mot kränkande behandling, anmälan om kränkande behandling, utredning och vidtagande av åtgärder efter utredning kring kränkande behandling, samt utredning av ordningsstörande beteende.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 6 maj 2027. Som en del av tillsynen har även inkommen dokumentation och uppgifter granskats, bland annat individuella utvecklingsplaner, omdömen, ett urval av åtgärdsprogram, rutiner för särskilt stöd och anmälningsformulär, scheman, betygskataloger, dokumentation av anmälan och utredning av kränkande behandling samt planer mot kränkande behandling. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuer att det finns väldigt många elever på skolan som är i behov av extra anpassningar.

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuer att elever som befaras inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ges stöd i form av extra anpassningar dels inom ramen för den ordinarie undervisningen, dels genom enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid.

Extra anpassningar utformas både på grupp- och individnivå. Lärarna uppger att det är vanligt med anpassningar för hela klassen eftersom det i regel är flera elever som har behov av samma extra anpassning. En representant uppger att hen ofta får frågan från lärare hur de ska få tid att ge extra anpassningar. Representanten uppger att hen då föreslår extra anpassningar som passar och gynnar många elever, med tillägget att om en elev behöver en individuellt utformad insats föreslås det.

Vanligt förekommande extra anpassningar som ges till elever på skolan är placering i klassrummet, bordskärmar, time timer, taktila hjälpmedel, sittkuddar, gummiband, tyngdvästar, bildstöd, rörelsepaus, eget schema, hjälp med igångsättning och extra tydliga instruktioner, anpassade prov och inläsningstjänst. Lärare uppger att de även ger riktade insatser till elever i matematik under och efter skoltid. Likaså finns elever som ges tidsbegränsat specialpedagogiskt stöd av specialläraren i svenska och svenska som andraspråk.

Lärarna uppger att elever får de extra anpassningar som eleverna är i behov av. Lärare på lågstadiet uppger att de har tid att ge individuella extra anpassningar och fritidspersonal kan hjälpa till att ge stöd och extra instruktioner till de elever som behöver det. Lärare på mellanstadiet uppger att det finns elever som skulle behöva sitta enskilt och att det inte finns utrymme i klassrummet för fler golvskärmar. Lärarna kan emellertid inte namnge någon elev som inte får de extra anpassningar som eleven är i behov av.

Rektorn uppger att trelärarsystemet på lågstadiet innebär att lärarna har bättre förutsättningar än tidigare att ge extra anpassningar. Gällande behov av avskildhet för elever i mellanstadiet och främst årskurs 5, uppger rektor att läsåret 2026/2027 kommer det vara två lärare på varje lektion för nuvarande årskurs 5 och fler rum för att möjliggöra indelning av gruppen. Rektorn uppger att hen förväntar sig att lärare som inte kan genomföra extra anpassningar eller om extra anpassningar inte räcker, uppmärksammar elevhälsan och rektor om detta.

Skolinspektionen har under intervjuer med lärare ställt frågor om ca 25 elever som föregående termin inte uppfyllde de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Lärare uppger att de elever som fortfarande befaras inte nå målen och behöver extra anpassningar får det.

Lärare, representanter för elevhälsan och rektor uppger att extra anpassningar dokumenteras på olika platser i skolans digitala system. Lärare, representanter för elevhälsan och rektor berättar att extra anpassningar utvärderas, dock inte på ett systematiskt sätt.

Anmälan om behov av särskilt stöd

Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger vid intervjuer att skolan har en rutin för hur anmälan om behov av särskilt stöd ska göras. Lärare och representanter för elevhälsan uppger att det i dagsläget går att göra en anmälan på två sätt. Det finns ett formulär i skolans digitala journalsystem eller på en pappersblankett som ska läggas i elevhälsans fack. Elevhälsans representanter och rektorn uppger att skolan håller på att implementera rutinen att det enbart är det digitala formuläret som ska användas. En representant uppger att det för lärare kan vara lite otydligt hur anmälan ska göras. En representant för elevhälsan uppger att om anmälan inte inkommer i skolans digitala journalsystem är det svårt att få statistik hur många anmälningar som kommit in.

Lärare uppger att anmälan om behov av särskilt stöd i regel föregås av att lärare tagit upp elever på ett elevhälsomöte som hålls en gång i månaden. Efter mötet kan representanter för elevhälsan ta vidare de elever som lyfts, till ett möte med elevhälsoteamet där fler professioner och rektorn medverkar. Lärare uppger att extra anpassningar ska ha prövats, innan elever anmäls för behov av utredning särskilt stöd. Likaså uppger lärare vårdnadshavarens samtycke krävs för att lyfta elever på elevhälsomöten. Representanter för elevhälsan uppger att det inte alltid krävs samtycke för att lyfta en elev på ett elevhälsomöte det vill säga anmäla, utan enbart om det ska diskuteras uppgifter som omfattas av sekretess.

Speciallärare/specialpedagog och rektorn uppger att anmälningar går till rektor och elevhälsan. Rektorn uppger att elevhälsan inte har delegation att ansvara för någon del i särskilt stöd-kedjan.

Lärarna uppger vid intervju att de har anmält två elever, som representanter för elevhälsan uppger inte är anmälda. Elevhälsans representanter och rektorn uppger brist i samverkan mellan lärare och elevhälsan som en förklaring till varför lärare och elevhälsan har olika uppfattningar när en anmälan är gjord. Rektorn uppger att ibland säger en lärare till elevhälsan i korridoren "den här eleven behöver stöd" och att läraren då uppfattar det som att en anmälan är gjord. Huvudmannen har inkommit med uppdaterad information om att dessa elever nu är anmälda och att utredning har startats.

Lärare, representanter för elevhälsan uppger att lärare på olika sätt får återkoppling av representanter för elevhälsan om att anmälan är mottagen och sedermera om resultatet av utredningen av elevens behov av särskilt stöd.

Lärare och representanter för elevhälsan uppger att alla elever som befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att de fått extra anpassningar, inte anmäls. I intervjuer med lärare och elevhälsans representanter, framgår det bland de 25 elevexemplen finns fem elever som haft extra anpassningar

minst en termin och som inte är anmälda. Huvudmannen och rektorn har inkommit med uppgifter att 48 elever har anmälts efter tillsynsbesöket, bland dessa fyra av nämnda fem elever.

En lärare uppger att en elev i årskurs 4, som föregående terminer inte nådde målen i flera ämnen, fortfarande inte kommer att uppfylla kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i språkämnen och samhällsorienterande och naturorienterande ämnen. Eleven får extra anpassningar i flera ämnen. Läraren tror att eleven om två år kommer nå godkänt betyg i de flesta ämnen. Läraren säger att hen inte vet varför eleven inte har anmälts för utredning om behov av särskilt stöd. Rektor uppger i ett kompletterande samtal den 26 juni 2026 att eleven inte är anmäld, men borde ha ett åtgärdsprogram utifrån att eleven trots extra anpassningar under minst två terminer inte uppfyllt kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

En elev i årskurs 6 har i årskurs 5 och höstterminen i årskurs 6 inte uppfyllt de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i flera ämnen. Lärare uppger att eleven fortfarande befaras inte komma att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i flera ämnen. Eleven är i samband med tillsynsbesöket inte anmäld för utredning om behov av särskilt stöd. Lärare, representanter för elevhälsan och rektorn uppger att det beror på att eleven har fallit mellan stolarna då läraren varit sjukskriven. En representant för elevhälsan uppger att eleven får stöd av speciallärare, men inte inom ramen för ett åtgärdsprogram. Rektor uppger i ett kompletterande samtal den 26 juni 2026 att eleven nu är anmäld och utredning påbörjad.

På frågan varför alla elever inte anmäls svarar lärare, representanter för elevhälsan och rektorn följande: lärare prioriterar att anmäla de elever som behöver mest hjälp, främst utagerande elever som läraren har svårt att hantera eller elever som inte når målen i flera ämnen.

Utredning av särskilt stöd och samråd med elevhälsan

Representanter för elevhälsan och rektorn uppger vid intervjun att utredningar om en elevs behov av särskilt stöd alltid startas och görs i samråd med elevhälsan. Specialpedagogen som ansvarar för att genomföra utredningar om behov av särskilt stöd uppger i intervju att elever och vårdnadshavare alltid involveras i utarbetandet av åtgärdsprogram.

Beslut om åtgärdsprogram

Specialpedagogen uppger i intervjun att rektor alltid fattar beslut efter avslutad utredning om ett åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Av intervjuer, inkommen förteckning av beslut om åtgärdsprogram och

granskade åtgärdsprogram framgår att det i dagsläget finns 30 elever på skolan som har ett utarbetat åtgärdsprogram. Skolinspektionen har tagit del av 15 beslut om åtgärdsprogram för elever som vid tidpunkten för skolbesöket fick sin undervisning på Rösegårdsskolan. Samtliga beslut om åtgärdsprogram har fattats av rektorn och det framgår att vårdnadshavare har informerats om innehållet i beslutet samt hur överklagan går till.

Åtgärdsprogrammets utformning

Åtgärdsprogrammen innehåller en beskrivning av elevernas behov av särskilt stöd och hur behovet av stöd ska tillgodoses. I 14 av 15 åtgärdsprogram finns inte datum angivet för uppföljning. I åtta åtgärdsprogram står det inte vem som är ansvarig för uppföljning av respektive åtgärd. Vidare innehåller inte åtgärdsprogram för två elever som har anpassad studiegång uppgifter om ämnen och tid som anpassats bort. Elever och vårdnadshavare har enligt de granskade åtgärdsprogrammen i regel deltagit i utformningen av åtgärdsprogrammet.

Beslut om anpassad studiegång

3 av 15 åtgärdsprogram innefattar beslut om anpassad studiegång. Ett beslut om anpassad studiegång innehåller utförlig information om omfattning av avvikelser från den timplan och de ämnen som annars gäller för utbildningen. I två beslut om anpassad studiegång är det dock inte angivet någon omfattning av avvikelser, det framgår vare sig vilka ämnen som undervisningstiden har reducerats i eller hur mycket undervisningstiden har reducerats. Dessa uppgifter framgår inte heller av elevernas åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, och personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. (2 kap. 34 a § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i

form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen)

Beslut av en rektor i fråga om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. (28 kap. 16 § skollagen) I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos en kommun, en region eller en enskild huvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900): 31 § om dokumentation av beslut, 32 § om motivering av beslut samt 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen)

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har

medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. (31 § förvaltningslagen.)

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. (32 § förvaltningslagen)

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. (33 § förvaltningslagen)

Syftet med att ställa krav på upprättandet av ett åtgärdsprogram är att det ska finnas ett dokument för planering och utvärdering av elevens utbildning, så att förutsättningarna för elevens fortsatta lärande blir de bästa. För en elev i behov av särskilt stöd är åtgärdsprogrammet ett nödvändigt pedagogiskt instrument för planering och samarbete mellan lärare, annan personal till exempel i elevhälsan, eleven och i förekommande fall vårdnadshavare samt för uppföljning och utvärdering av stödåtgärderna. Arbetet med åtgärdsprogrammet ska utgå från elevens behov, elevens styrkor och svårigheter och en analys av vilka hinder och möjligheter som finns i elevens omgivning. (Prop. 2009/10:165 s. 290)

Insatser som är att betrakta som särskilt stöd är till exempel placering i särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning (3 kap. 11 § skollagen), anpassad studiegång (3 kap. 12 § skollagen) eller elevassistent. Det rör sig således om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen. Även insatsernas omfattning och varaktighet måste beaktas. Enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid, t.ex. två månader, kan vara att betrakta som stöd i form av extra anpassningar medan mer omfattande eller regelbundna specialpedagogiska insatser utgör särskilt stöd. (Prop. 2013/14:160 s. 21)

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan uppfyller författningarna krav gällande att ge skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen till elever som befars inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan om behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan inte lever upp till författningarnas krav gällande anmälan om elevers behov av särskilt stöd. Av utredningen framgår visserligen att lärare i många fall anmäler elevers behov av särskilt stöd. Av utredningen framgår dock att elever inte alltid anmälds, trots att lärarna har gett eleverna extra anpassningar och fortfarande befarar att eleverna inte kommer nå betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Bland annat fanns vid Skolinspektionens besök i början av maj 2026 en elev i årskurs 4 som befarades att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots att eleven fick extra anpassningar. Eleven var alltså inte anmäld i slutet av juni 2026 trots att eleven enligt rektorn borde ha ett åtgärdsprogram. Vidare fanns även en elev som inte uppfyllt de betygskriterier som minst ska uppfyllas i flera ämnen trots extra anpassningar under årskurs 5 och höstterminen i årskurs 6, men som inte var anmäld i maj 2026. Denna elev hade dock anmälts och utredning om behov av särskilt stöd har startats för eleven efter Skolinspektionens besök.

Av utredningen framgår även att det förekommer att lärare tror att de har anmält elever för utredning av behov av särskilt stöd men representanter för elevhälsan och rektorn uppger att deras bedömning är att lärarna i vissa fall snarare ansökt om samråd med skolans elevhälsoteam. Av utredningen framgår också att det finns lärare som har uppfattningen att det kan krävas samtycke från vårdnadshavare för att anmäla en elevs behov av särskilt stöd till elevhälsan. Elevhälsan uppger dock att samtycke endast behövs för att diskutera uppgifter som omfattas av sekretess.

Av skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn.

Av utredningen framgår att elever inte alltid anmälds, trots att lärarna har gett eleverna extra anpassningar och fortfarande befarar att eleverna inte kommer nå betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det finns vid tiden för Skolinspektionens beslut åtminstone en elev som inte hade anmälts trots att eleven befarades att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas med stöd i form av extra anpassningar. Skolinspektionen vill framhålla att det är viktigt att lärarna känner till att det inte krävs samtycke från en elevs vårdnadshavare för att läraren ska kunna anmäla elevens eventuella behov av särskilt stöd. Skolinspektionen vill även framhålla att huvudmannen behöver se till att det finns tydliga rutiner för när och hur en anmälan om särskilt stöd ska göras samt tas emot. Det behöver stå klart när en sådan

anmälan har gjorts eftersom det då inträder en skyldighet för rektorn att se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om anmälan inte sker så kan det därför leda till att elever inte får det särskilda stöd de har rätt till.

Utredning av särskilt stöd och samråd med elevhälsan

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan uppfyller författningarnas krav gällande utredning av särskilt stöd och samråd med elevhälsan. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslut om åtgärdsprogram

Av utredningen framkommer inte annat än att rektorn fattar beslut om att ett åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Av åtgärdsprogram framgår att vårdnadshavare har informerats om innehållet i beslutet samt om möjligheten att överklaga beslutet. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Åtgärdsprogrammets utformning

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan inte lever upp till författningarnas krav vad gäller utformningen av åtgärdsprogrammen. Skolinspektionen har tagit del av 15 beslut om åtgärdsprogram för elever som vid tidpunkten för skolbesöket fick sin undervisning på Rösegårdsskolan. Elever och vårdnadshavare har i regel deltagit i utformningen av åtgärdsprogrammet. I 14 åtgärdsprogram finns inte datum angivet för uppföljning. I åtta åtgärdsprogram saknas uppgifter om vem som är ansvarig för uppföljning. Vidare innehåller inte åtgärdsprogram för två elever som har anpassad studiegång uppgifter om ämnen och tid som anpassats bort.

Av åtgärdsprogrammet ska det enligt skollagen framgå när åtgärder ska följas upp och vem som är ansvarig för uppföljning. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Vidare ska det av åtgärdsprogrammet framgå behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses.

Att åtgärdsprogram på skolan saknar datum och vem som är ansvarig för uppföljning är en brist. Det är viktigt att uppföljning framgår av ett åtgärdsprogram. När dessa uppgifter saknas riskerar uppföljning inte genomföras på ett systematiskt sätt, vilket kan leda till att elevens behov av särskilt stöd inte blir tillräckligt tillgodosett. Att två elevers åtgärdsprogram

saknar uppgifter om vilka ämnen som anpassats bort eller i vilken omfattning aktuella ämnen har anpassats bort innebär att elevernas behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses inte framgår av åtgärdsprogrammet vilket är en brist.

Beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan inte lever upp till författningarnas krav vad gäller beslut om anpassad studiegång.

Av utredning framgår visserligen att sex av skolans åtta beslut om anpassad studiegång innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs i de ämnen som annars gäller för utbildningen. Av utredningen framgår dock att två beslut om anpassad studiegång saknar uppgifter om vilka ämnen eller i vilken omfattning aktuella ämnen har anpassats för eleven.

Av skollagen framgår att särskilt stöd i form av anpassad studiegång innebär att avvikelser från timplanen samt ämnen och mål görs. För en elev som ska ges särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram utarbetas av vilket behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses ska framgå. Av förvaltningslagen framgår att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt bland annat ska innehålla uppgifter om vad beslutet innehåller samt en klagande motivering.

Skolinspektionen konstaterar att det för två elever varken i åtgärdsprogram eller beslut om anpassad studiegång framgår vilka ämnen som anpassats bort eller i vilken omfattning aktuella ämnen har anpassats bort för eleven. Att denna information inte framgår av beslutet om anpassad studiegång är en brist.

Utredning av ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning av elevs ordningsstörande beteende

Elever, lärare, elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att studieron varierar på skolan. Det finns elva namngivna elever på skolan som vid upprepade tillfällen aktivt stör undervisningen eller uppträder olämpligt. En elev i årskurs 1, två elever i årskurs 2, tre elever i årskurs 3, en elev i årskurs 4, tre elever i årskurs 5 samt en elev i årskurs 6.

Lärarna, representanter för elevhälsan och rektorn uppger i intervjun att rektorn känner till vilka elever som upprepat stör ordningen eller uppträder olämpligt och därmed kan vara aktuella för en utredning. Vidare tilläggs att rektorn får information bland annat på elevhälsoteammöten.

Rektorn uppger att hen aldrig har gjort en utredning om elevers ordningsstörande beteende under sina år som rektor. Vidare berättar rektorn att efter kontakt med huvudmannen, håller huvudmannen på att utarbeta en mall för utredningar. Tills dess har rektorn gjort en egen mall som kan läggas i elevens akt.

Vid en genomgång av de elever som av lärare och representanter för elevhälsan uppges ha ett upprepat ordningsstörande eller olämpligt beteende, bekräftar dock rektorn att hen känner till samtliga elever. Det framgår av rektorns svar kring enskilda elever att skolan i regel har samråd med vårdnadshavare samt att åtgärder vidtas för att komma till rätta med det ordningsstörande beteendet.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. (5 kap. 3 § skollagen)

Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9 § skollagen).

Av förarbeten framgår att uppgifter som framkommer vid utredningen bör självfallet dokumenteras skriftligt (prop. 2009/10:165 s. 683).

Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan inte lever upp till författningarnas krav vad gäller att utreda ordningsstörande beteende. Det framgår av utredningen att det finns elever som upprepat stör ordningen. Visserligen uppger rektorn att skolan i regel har samråd med vårdnadshavare samt att åtgärder vidtas för att komma till rätta med det ordningsstörande beteendet. Dock visar utredningen att det aldrig har genomförts utredningar av orsakerna till att dessa elever stör ordningen vid upprepade tillfällen.

Av skollagen framgår att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen ska rektorn se till att saken utreds för att sedan utifrån utredningen vidta åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende.

Det är viktigt att skolan startar utredningar om ordningsstörande beteende. För att kunna sätta in adekvata åtgärder för att elevens beteende ska upphöra, behöver det göras en utredning som klargör orsakerna till elevens beteende. Att orsakerna till att elever upprepat stör ordningen inte utreds är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om särskilt stöd, åtgärdsprogrammets utformning, beslut om anpassad studiegång samt utredning av ordningsstörande beteende. Det finns därför skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Agerande, anmälan, utredning och åtgärder vid kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och representanter från elevhälsan uppger att det sker kränkningar ofta. Elever i lågstadiet uppger att det känns otryggt inne i skolan för att det sker bråk. Vidare uppger elever att det finns elever som säger fula ord och ger elaka kommentarer. Lärare, elevhälsans, representanter och rektorn uppger i intervjuer att det sker grova verbala kränkningar och fysiska kränkningar. Lärare i mellanstadiet uppger att det även är ett hårt språkbruk, men att elever själva säger att det bara är en skämtsam jargong.

Agerande mot kränkande behandling

Elever, lärare, elevhälsans representanter och rektorn uppger i intervjuer att personal i regel agerar om en elev utsätts för kränkande behandling. Elever i mellanstadiet uppger att vid slagsmål kommer vuxna fram och agerar, fast om det bara sägs fula ord och eleverna pratar lugnt kanske de vuxna inte säger till. En elev säger att ibland tittar de vuxna mot det som händer och sedan tittar de bort. Representanter för elevhälsan uppger att när det varit jobbigt tillräckligt länge kan det bli så att vissa lärare tittar åt andra hållet. En annan representant uppger att alla lärare heller inte agerar på samma saker. Rektorn uppger att det säkert kan stämma att personal

ibland inte agerar och att hen pratat mycket med personalen om att de måste markera när beteenden inte är acceptabla.

Anmälan om kränkande behandling

Skolans rutin är att anmälningar om kränkande behandling ska göras genom att formulär fylls i skolans digitala journalsystem som är relativt nytt. Lärare, elevhälsans representanter och rektorn uppger att personalen inte anmäler alla kränkningar som sker. Rektorn uppger dock att det nya systemet medfört att lärare under våren blivit bättre på att anmäla. Anledningar till att det inte anmäls anges vara mängden händelser, vana, tidsbrist och att det ibland är svårt för lärare att avgöra om händelsen är kränkande behandling utifrån att elever säger att det är på skoj. En representant för elevhälsan ger ett exempel att hen samverkade med en familj och där vårdnadshavaren berättade att barnet blivit utsatt för ett kränkande bemötande av andra elever. Representanten informerade elevens lärare, men gjorde ingen kränkningsanmälan. Rektorn uppger att i fall när elever blir osams på skolgården och kränker varandra åt båda hållen, tror rektorn att personal löser det utan att anmäla.

Utredning av kränkande behandling och vidtagande av åtgärder

Det framkommer av intervjuer med rektorn, lärare, elevhälsans representanter, inskickade utredningar att anmälda kränkningar utreds. Representanter för elevhälsan och rektorn uppger att sedan 1 mars 2026 är det skolsociala teamet som utreder och följer upp kränkande behandling.

Lärare, representanter från elevhälsan och rektorn uppger vid intervjun att efter att händelser har utretts, vidtas åtgärder. En representant för elevhälsan berättar att de pratar med elev, vårdnadshavare och lärare. Rektor uppger det finns en kontrollfunktion i det digitala journalsystemet för kränkande behandling, att det måste anges åtgärder kring en händelse och att en händelse i systemet kan inte avslutas innan en händelse har följts upp.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § andra stycket skollagen).

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. (5 kap. 6§ skollagen)

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen i dess lydelse enligt lag 2022:940 som upphör den 1 augusti 2026).

Enligt en kommande ändring av 6 kap. 10 § skollagen framgår bland annat att personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling till rektorn ändras till en skyldighet att informera rektorn om sådan behandling. Skyldigheten ska begränsas till vissa situationer och gälla om personalen får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling. Skyldigheten att informera rektorn ska också gälla om personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling av någon i personalen. Rektorns skyldighet att anmäla till huvudmannen ska ändras till att gälla samma sorts händelser som omfattas av personalens informationsskyldighet. Ändringen träder i kraft den 1 augusti 2026. (Rskr 2025/26:332, 2025/26:UbU25 och prop. 2025/26:196.)

Skolinspektionens bedömning

Angående att agera mot kränkande behandling konstaterar Skolinspektionen att elever, lärare, elevhälsans representanter och rektorn uppger att personal i regel agerar om en elev utsätts för kränkande behandling. Visserligen finns enstaka utsagor om att personal i vissa situationer kan titta bort istället för att ingripa. Det har i utredningen dock inte framkommit något konkret fall där en lärare inte har agerat på en kränkning. Av ovan av redovisade omständigheter framkommer inte att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan har brutit mot bestämmelserna om att agera mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommun uppfyller författningarnas krav gällande utredning av kränkande behandlingar och vidtagande av åtgärder. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Skolinspektionen bedömer emellertid att Västerås kommuns verksamhet vid Rösegårdsskolan inte lever upp till författningarnas krav vad gäller att anmäla kränkande behandling.

Utredningen visar att det är vanligt med kränkningar på skolan, Lärare, elevhälsans, representanter och rektorn uppger i intervjuer att det sker grova verbala kränkningar och fysiska kränkningar. Av intervjuer framkommer att lärare och annan personal visserligen anmäler mycket och har blivit bättre på det, dock anmäls inte alla kränkningar som sker. Som skäl att allt inte anmäls uppges mängden ärenden, vana, tidsbrist och att det ibland är svårt för lärare att avgöra om händelsen är kränkande behandling. Till exempel fick en representant för elevhälsan information om en upplevd

kränkande behandling och informerade då elevens lärare, men gjorde ingen anmälan.

Av skollagen framgår att lärare och annan personal, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Skolinspektionen bedömer att utredningen visar att alla fall av kränkande behandling som personalen får kännedom om inte anmäls. Det är en brist att all kränkande behandling inte anmäls. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller om det på något annat sätt, till exempel genom skolpersonalens egna observationer kommit fram att eleven kan känna sig utsatt för kränkande behandling. Det saknar betydelse hur personalen får kännedom om händelsen. Det kan till exempel handla om att en elev berättar om en upplevd kränkning eller att personalen själv ser eller hör något som kan vara en kränkning. Det kan ibland vara svårt för ett elev att förmedla sin känsla av att ha blivit kränkt. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn. När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls systematiskt till huvudmannen, medför det att huvudmannen inte kan agera för att säkerställa att en utredning skyndsamt startas. Med gällande rutiner och arbetssätt kan huvudmannen inte avgöra hur många kränkningar som skett på ett år. Huvudmannen har då inte någon möjlighet att inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete vidta förebyggande åtgärder för att förhindra kränkningar på skolan framöver.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse om är det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande. Västerås kommun uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan av kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att nya bestämmelser träder i kraft den 1 augusti 2026 som bland annat innebär att personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling till rektorn ändras till en skyldighet att informera rektorn om en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling.

Områden utan konstaterade brister

Studiehandledning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen inhämtat information från huvudmannen. I informationen skriver huvudmannen att fyra elever har studiehandledning. Lärare uppger i intervjuer att det finns ytterligare två elever som skulle behöva studiehandledning. Rektorn uppger i intervjun att det aldrig varit någon lärare som har uppmärksammat rektorn om att den ena eleven skulle ha behov av studiehandledning och det är heller inget behov som rektorn fått till sig i samtal med vårdnadshavare. Vidare uppger rektorn att då ingen uppmärksammat behovet har rektorn inte beställt studiehandledning hos kommunen. När det gäller den andre eleven, uppger rektorn att eleven har behov av stöd, fast inte språkligt. Rektor uppger i en kompletterande intervju den 26 juni 2026 att för den första eleven finns det ingen studiehandledare på det aktuella språket att tillgå i kommunen. För den andra elever vidhåller rektorn att det inte finns ett behov av studiehandledare, då eleven har minst godkända betyg i alla ämnen utom engelska där eleven får annat stöd.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. (5 kap 4 § skolförordningen [2011:185])

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Västerås kommun brutit mot bestämmelserna gällande studiehandledning. Ärendet ska därför avslutas i denna del

X Erik Almqvist

Beslutsfattare
Signerat av: Erik Almqvist

X Elin Jägervall Tornebjör

Föredragande
Signerat av: Elin Jägervall Tornebjör

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Susanne Tistad medverkat.